

Uppdra till HSN att utvärdera hur Region Västerbotten ska hantera konsekvenserna av sänkningen av statsbidragen för kvinnors hälsa och återkoppla till fullmäktige

Delrapport per april 2026-Bakgrund och nuläge

Bakgrund

Statliga medel avseende kvinnors hälsa och förlossningsvård har utgått till regionerna sedan 2015.

Fram till 2025 tilldelades medlen via överenskommelse med SKR, from 2026 utgår medel avseende graviditet, förlossning och tiden efter samt för flickors och kvinnors hälsa som ett statsbidrag via Socialstyrelsen.

Socialstyrelsens uppdrag är att fördela statsbidrag till regionerna, samordna, stödja och följa upp regionernas arbete.

Syftet med bidraget är att stärka vården för tillstånd och sjukdomar som främst drabbar flickor och kvinnor, samt för genomförande av den nationella planen för vård vid graviditet, förlossning och tiden efter.

Regionerna ska redovisa hur man använt medlen för insatser som gjorts mot bakgrund av statsbidragets anvisningar. Anvisningar för statsbidraget och villkor i tidigare överenskommelser har haft lite olika fokus men övergripande har nedan områden utgjort grunden:

- Mer sammanhållen vårdkedja.
- Stärkt och utvecklad eftervård.
- Ökad tillgång till aktuell kunskap.
- Stärkt kompetensförsörjning.
- En mer jämlik mödrahälsovård och förlossningsvård.
- Utveckling av hälso- och sjukvård som rör flickors och kvinnors hälsa inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och sjukdomar som främst drabbar kvinnor.
- En god vård för personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning.
- Särskilda insatser för att stärka tillgängligheten till mödrahälsovården och förlossningsvården på landsbygd och glesbygd.

Medel som fördelats till regionerna har för åren 2020–2025 varierat något men har uppgått till ca 1.5 miljarder/år totalt. 2026 har den totala omfattningen av bidraget minskat till ca 1 miljard kronor.

För 2025 erhöll region Västerbotten ca 36 miljoner kronor från den nationella överenskommelsen ”Förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa”,

inom dessa 36 miljoner fanns en särskild villkorsdel gällande "Insatser för att stärka tillgängligheten till mödrahälsovården och förlossningsvården på landsbygd och glesbygd" med omfattning ca 5 miljoner kronor. Totala medel till regionen var alltså 36+5 miljoner kronor.

För 2026 har region Västerbotten tilldelats ca 26 miljoner från bidraget "Statsbidrag för vård för flickors och kvinnors hälsa". I tillägg har 5 miljoner från ett särskilt statsbidrag avseende "stärkt vård för barn och vuxna som har utsatts för sexuellt våld" tilldelats regionen. Detta bidrag fanns tidigare som en del av den nationella överenskommelsen, dvs inbakad i de 36 miljoner som erhöll för 2025. Totalt är alltså 26+5 miljoner fördelade till regionen 2026.

Om man jämför 2025 med 2026 så har alltså bidraget minskat från totalt 42 miljoner 2025 till 31 miljoner för 2026, dvs differensen 2026 är ca 11 miljoner kronor.

Nuläge

Det finns i dagsläget inget som tyder på att statsbidraget skall upphöra, åtminstone inte för 2027. Dock behöver regionen vara medveten om att både omfattning och inriktning/villkor av/för medlen kan förändras.

Konsekvenser av ett minskat bidrag för 2026.

Minskningen med omfattning 11 miljoner för 2026 innebär en minskad intäkt till regionen vilket försämrar nämndens årsprognos med motsvarande siffra.

Bidraget till region Västerbotten är i huvudsak fördelat till Centrum för Obstetrik och Gynekologi samt Barn och Ungdomscentrum. Utifrån en uppskattad lönekostnad skulle årets minskning (11 miljoner) innebära att ca 15 sjuksköterske- alternativt barnmorsketjänster skulle ställas ofinansierade inom dessa verksamheter.

Förvaltningen kommer att fortsätta följa och beakta den information som kommer under innevarande år för att i möjligaste mån göra en fördjupad analys av läget innan årets slut. Verksamheten involveras för att mer i detalj identifiera vilka utvecklingsinsatser som skulle behöva pausas i fallet att verksamhetens budgetramar minskas.

Nästa rapportering av uppdraget sammanställs i samband med HSN Delårsrapport per augusti 2026.